

Spotřební daň z lihu navrhované změny

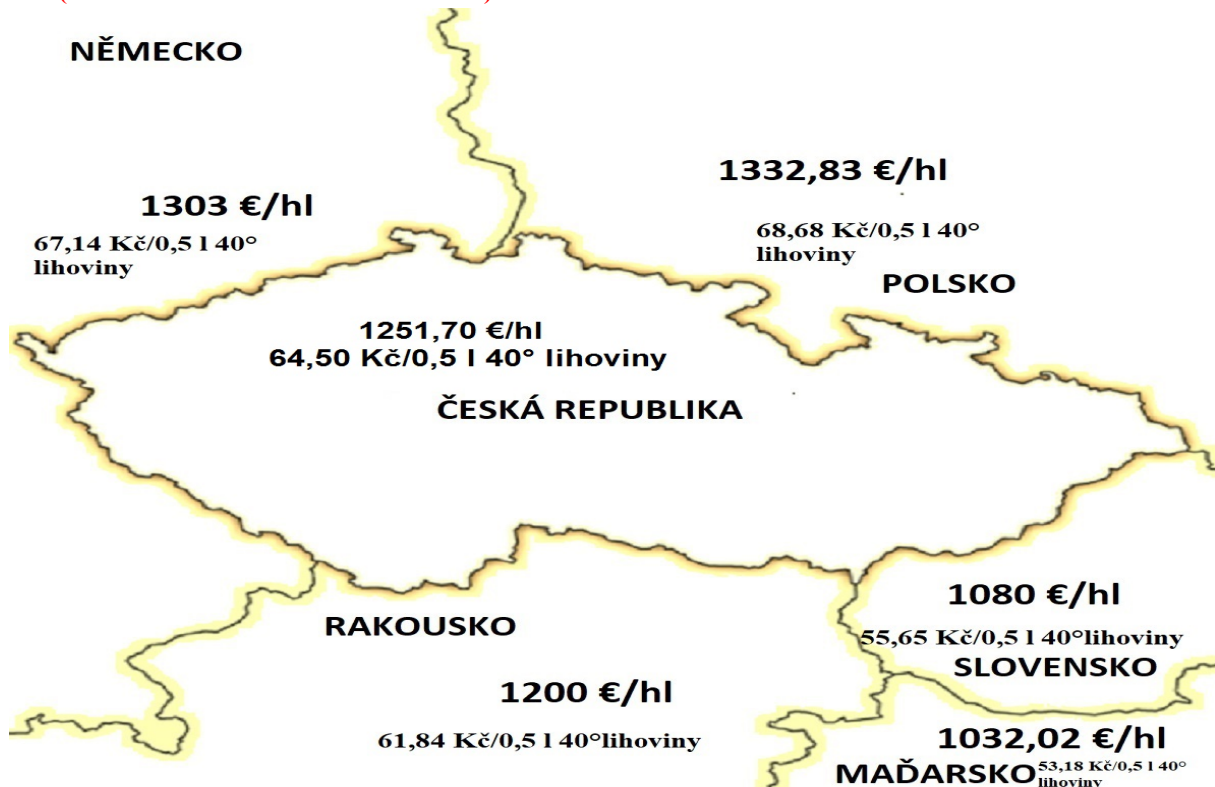
Podklad pro jednání paní ministryně JUDr. Aleny Schillerové, Ph.D., s Ing. Pavlem Dvořáčkem, předsedou Unie vývozců a dovozců lihovin dne 9. 5. 2019

A. Změna sazby spotřební daně z lihu

Argumenty PRO navýšování

- Navýšení inkasa spotřební daně z lihu.
- Zohlednění negativních zdravotních a sociálních důsledků konzumace lihu - jednání s MZČR, doporučení národní protidrogové koordinátorky i OECD.
- Poslední navýšení sazby spotřební daně z lihu – od 1. 1. 2010. Růst průměrné mzdy za toto období 44,2 % - relativní zvýšení dostupnosti v poměru k průměrné mzdě. Problém je zejména cenová dostupnost alkoholu mladistvým.
- Ekonomická situace - vhodnější navýšovat sazby spotřební daně v době dobré kondici ekonomiky, ve které se ČR momentálně nachází (částečná eliminace růstu černého trhu).
- Navýšení sazby spotřební daně se navrhuje prozatím mírnější (eliminace nárůstu černého trhu).
- Srovnání výše sazby v ČR a v okolních státech (pro ilustraci viz mapka níže)

Srovnání nově navrhované sazby spotřební daně z lihu v ČR (32 250 Kč/hl etanolu) s okolními státy (stav sazeb okolních států k 1. 7. 2018)

Možné důsledky navyšování

- Přesun spotřeby směrem k jiným komoditám (pivo, víno)
- Riziko nárůstu černého trhu se vzhledem k výši růstu sazby a dalším okolnostem (stav ekonomiky apod.) nepředpokládá nijak významné.
- Zvýšení ceny 0,5 l lahve 40% alkoholu o cca 9 Kč (SD + DPH)

Sazby spotřební daně z lihu

- Zvýšení sazby o cca 13 %, průměrná mzda se od roku 2010 zvýšila o 44,2 %.
- Sazba se zvyšuje z 28 500 Kč/hl etanolu na 32 250 Kč/hl etanolu (o 3 750 Kč, tj o 13,2 %)
- U pěstitelského pálení z 14 300 Kč/hl etanolu na 16 200 Kč/hl etanolu (o 1 900 Kč, tj o 13,3 %)

Rozpočtový dopad

- V roce 2020 činí plánovaný dopad na inkaso spotřebních daní + 0,9 mld. Kč.
- V roce 2021 se předpokládá dopad + 1,1 mld. Kč.
- Výpočet dopadu zahrnuje mírné snížení spotřeby.

Proč se zároveň nezvyšuje spotřební daň z piva

- V PS PČR je návrh na snížení sazby DPH na čepované pivo; zvýšení spotřební daně z piva (jako další nepřímé daně), by šlo částečně proti tomuto návrhu spojenému se zavedením EET.
- Nastavení výše sazeb spotřebních daní z lihu, piva, vína a meziproductů - není úplně vhodné prosté porovnání sazeb jednotlivých komodit, nutné brát v potaz také výši zdanění stejných alkoholických výrobků (líhoviny, pivo, víno a meziproducty) v okolních členských státech → zvýšení sazby spotřební daně z lihu neznamená automaticky nutnost zvýšení sazeb spotřební daně u ostatních alkoholických výrobků.
- ČR, Německo - státy s významnou tradicí vaření piva a obdobnými historickými pivními trendy, přitom sazba spotřební daně v Německu je výrazně nižší; navýšení spotřební daně z piva by rozdíl mezi těmito zeměmi prohloubil
- Daňový diferenciál mezi zdaněním piva a lihu je v Německu výrazně vyšší než v ČR, tzn., že Německo též preferuje vyšší zdanění lihu, tedy i „tvrdého alkoholu“
- Případné zvýšení sazeb spotřební daně z piva, které by mělo vést k navýšení ceny tak, aby došlo k omezení spotřeby piva, by muselo být extrémně vysoké
- Zvýšení sazeb spotřební daně z piva může mít vliv na navazující tradiční odvětví (např. sladařství, restaurace, hotely).

Proč se zároveň nezavádí spotřební daň z tichého vína

- Zavedení zdaňování tichých vín - výrazné navýšení počtu drobných plátců daně (často vyrábí tiché víno v rámci obydlí), daň těžce spravovatelná, správa daně nákladná → snížení efektivity výběru daně.
- Případné zavedení nenulové sazby spotřební daně u tichého vína - neznamená prosté navýšení sazby spotřební daně z tichého vína, ale další opatření, která by bylo nutno zajistit – viz níže uvedené body
 - nenulová sazba spotřební daně z tichého vína - navázán systém různorodých úlev, ty by bylo nutno upravit (aby odpovídalo systému, který je již na základě práva EU od roku 2004 zaveden u ostatních výrobků podléhajících spotřební dani s nulovou sazbou)
 - možno vyrábět za určitých podmínek i mimo daňové sklady, neposkytovat zajištění daně na sklad a na dopravu – (výjimka umožněna díky nulové sazbě spotřební daně u tichého vína v ČR)
 - problematika vracení daně
 - malý výrobce vína - možnost dopravovat do daňového skladu v jiném členském státě; systém administrativních úlev při nakládání s tichým vínem a při jeho dopravě
- Nulová sazba spotřební daně v ČR - stanovena v souladu s minimální sazbou (dle Směrnice 92/84/EHS o sblížení sazeb spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů) a také s ohledem na sazbu spotřební daně u této komodity v okolních členských státech, které jsou tradičními producenty vína (zachování konkurenceschopnosti vinařů v ČR).
- Výroba vína v ČR - v mnoha případech nákladnější než v jižnějších státech (geografická poloha).
- Konečné ceny velkých objemů tichého vína dopravovaného z jiných členských států/dovezeného ze třetích zemí by byly v mnoha případech po zavedení nenulové sazby spotřební daně stejně výrazně nižší, než ceny řady tuzemských výrobců a tudíž odrazující efekt pro spotřebitele vína by mohl být zanedbatelný.
- Výroba vína má kulturní aspekty a úzce souvisí s péčí o krajinu.

Proč se obecně považuje konzumace lihu za více problematickou než konzumace vína nebo piva (proč navyšujeme daň pouze z lihu)¹

- riziko otravy (předávkování) alkoholem hrozí u lihu (nelze předpokládat, že otrava alkoholem vznikne po konzumaci piva nebo vína)
- zdanění alkoholu nemusí být proporcionální (dle obsahu alkoholu) - prostřednictvím daňové politiky a uvalováním různé výše daně na různé druhy alkoholu lze ovlivnit vzorce pití ve společnosti

¹ Při argumentaci použity studie:

Mäkelä P, Hellman M, Kerr W, Room R. A bottle of beer, a glass of wine or a shot of whiskey? Can the rate of alcohol-induced harm be affected by altering the population's beverage choices? *Contemp Drug Probl.* 2011;38(4):599–619

Mlčoch T, Chadimová K, Doležal T, Společenské náklady konzumace alkoholu v České republice, iHETA, 2019

- relativně nižší daň na pivo může znamenat odklon od tvrdého alkoholu směrem k pivo
- celkově nižší objem požitého alkoholu - není tudíž tak nebezpečné
- lihoviny – větší vliv na agresivní chování (též asociace alkoholu a násilí)
- víno a pivo konzumováno i jako doplněk jídla – není tolik výrazný dopad nepříznivých účinků konzumace alkoholu

B. Pěstitelské pálení

Shrnutí fungování pěstitelských pálenic v ČR

- Pěstitelské pálení, tj. výroba destilátů z ovoce pěstitelů prostřednictvím specializovaných subjektů – pěstitelských pálenic, má v ČR dlouhodobou tradici². Pálenice patří mezi potravinářské podniky, kde vykonává kontrolu Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Kontrolu z hlediska správy spotřební daně vykonávají orgány CS ČR.
- Aktuálně v ČR působí 533 subjektů. Činnost pálenic je možná na základě povolení Ministerstva zemědělství a je dále přísně regulována³. Stanovena je mj. povinnost evidence výrobních zařízení a jejich opatření měřidlem.
- Z pohledu spotřebních daní (SD) je relevantní zejména limit stanovený na maximálně **30 l vyrobeného etanolu/domácnost pěstitele/rok. Lih vyrobený v pěstitelských pálenicích podléhá spotřební dani ve výši 50 % základní sazby (14 300 Kč/hl etanolu)**. Od 1. 1. 2020 se navrhuje tuto sazbu navýšit na 16 200 Kč/hl etanolu.

Produkce lihu v pěstitelských pálenicích v r. 2018: 4 mil hl etanolu

Vyměřená spotřební daň z lihu celkem za rok 2018 – 7 966,0 mil. Kč

Vyměřená spotřební daň z pěstitelského pálení za rok 2018 – 592,7 mil. Kč (7,4 % z celkové vyměřené daně z lihu)

Aktuální vývoj jednání k revizi směrnice 92/83/EHS o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů – oblast osvobození domácí výroby lihu

- ČR a Bulharsko si při vstupu do EU vyjednaly **trvalou výjimku umožňující výrobu lihu na domácnost pěstitele v pěstitelské pálenici**. Tato výjimka je zakotvena v čl. 22 odst. 6 výše uvedené směrnice. Maďarsko, Rumunsko a Slovensko mají v čl. 22 odst. 7 výše uvedené směrnice vyjednanou výjimku na výrobu ovocného destilátu vyrobeného pro pěstitele v pěstitelské pálenici za obdobných daňových podmínek s tím, že Komise tuto výjimku přezkoumá v roce 2015 a podá Radě zprávu o případných změnách. Výjimka pro uvedené státy dosud revidována nebyla a tyto státy ji nadále uplatňují.

² Tato forma výroby lihu byla v ČR možná již v pol. 19. století. Dokonce i za socialismu bylo možné si nechat vypálit z domácího ovoce destilát (např. v zemědělských družstvech, v rámci Českého svazu zahrádkářů apod.).

³ Zejména zákon č. 61/1997 Sb., o lihu, ve znění pozdějších předpisů.

- Legislativní návrh na změnu uvedené směrnice předložila EK v r. 2018.
- Nad rámec původního návrhu EK začala být z iniciativy rakouského a následně rumunského předsednictví projednávána možnost umožnit plošnou **výrobu lihu v domácnostech, a to jak osvobozeného od spotřební daně, tak se sníženou sazbou.**

Parametry poslední oficiální varianty rumunského předsednictví:

- členské státy mohou osvobodit od spotřební daně maximálně 70 l ovocného destilátu vyrobeného v domácnosti/rok,
- členské státy mohou aplikovat sníženou sazbu spotřební daně na ovocné destiláty v maximální výši 130 l na domácnost/rok.

Celková výše takto vyrobeného destilátu nesmí překročit 130 l ovocného destilátu/domácnost/rok. Je možná kombinace obou ustanovení dle rozhodnutí daného členského státu. Návrh výše kvantitativních limitů je ponechán k další diskuzi.

Pozice ČR v rámci jednání v EU:

- ČR dosud zaujímal **negativní postoj** ke všem prezentovaným návrhům, i když se jedná o **volitelné ustanovení**. Hlavní rizika vidí ve fiskální oblasti – pokles inkasa SD, nemožnost efektivního výkonu správy daně, a také v oblasti zdravotní.
- ČR a Bulharsko na jednáních v EU doporučovaly rozšířit jimi vyjednanou výjimku, tj. výrobu lihu v pěstitelských pálenicích, na všechny členské státy. Tento návrh však neměl mezi jinými členskými státy prakticky žádnou odezvu, jelikož státy prosazují výrobu lihu přímo v domácnostech.
- Mezi příznivce domácí výroby v lihu se řadí zejména státy, které se tímto způsobem snaží legalizovat současný stav – Rumunsko, Rakousko, Maďarsko, Slovinsko, Portugalsko aj. státy. Zbývající země sice s návrhem věcně nesouhlasí, ale otevřeně se nestaví proti, jelikož berou ustanovení jako fakultativní a při projednávání revize směrnice mají jiné priority.
- MF ČR všechny zásadní informace v této věci komunikovalo na **společné schůzce dne 29. 3. 2019** vedenou NM 05, které se vedle p. Dvořáčka zúčastnili další zástupci podnikatelského sektoru a zástupci veřejné správy (MZd, MZe, národní koordinátorka pro protidrogovou politiku). Stanoviska všech zúčastněných k návrhu byla negativní (s výjimkou zástupce Hospodářské komory, který nabádal k důkladnému zvážení všech souvisejících kroků). Zástupci výrobců lihovin a destilátů z ovocného pálení upozornili, že lze očekávat kromě poklesu výběru spotřební daně také žaloby/arbitráže na Českou republiku důvodu zásadní změny podmínek pro podnikání (dle našeho názoru nebudou tyto žaloby úspěšné).
- Správce daně v návaznosti na negativní postoj zástupců uvedených v předchozím bodě konstatoval, že v případě zavedení domácího pálení, nemá Celní správa ČR dostatek lidských zdrojů k výkonu efektivní kontroly (přeshraniční pohyby, nárůst počtu výrobních zařízení, kontrola domácností – obtíže se vstupem do obydlí).

- MF ČR dosavadní návrhy vnímá jako **velmi problematické** (vysoké limity, úplné osvobození lihu od spotřební daně, velmi limitovaná možnost kontroly). Nové návrhy bohužel nepřinášejí kvalitativní změnu k lepšímu.
- Pokud však dojde k zablokování návrhu na změnu směrnice ze strany ČR (případně ČR a Bulharska), je třeba vzít v úvahu skutečnost, že **nebudou revidována ani ustanovení, na kterých již mezi členskými státy panuje shoda, a která byla pro některé z nich při negociacích prioritní** (např. způsob výpočtu spotřební daně v případě směsí piva a limonád podle stupňů Plato).⁴ Zablokování směrnice proto může být vnímáno negativně i ze strany těch zemí, které nehodlají osvobozenou výrobu lihu na národní úrovni zavést.

Nejbližší jednání v EU na úrovni ministrů (Rada ECOFIN) proběhne **17. 5. 2019**.

⁴ Např. Německo, Belgie (negativní fiskální dopad).